

Kontroler
Adm. wydawnictw

2441

KOMISJA KODYFIKACYJNA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

PODSEKCJA III PRAWA CYWILNEGO.

TOM I. ZESZYT 3 a.

TREŚĆ NUMERU:

KODEKS CYWILNY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

KSIEGA PIERWSZA
PRZEPISY OGÓLNE.

PROJEKT
WRAZ Z UZASADNIENIEM

opracował

IGNACY ŁYSKOWSKI,

profesor Uniwersytetu warszawskiego, referent główny
do części ogólnej kodeksu cywilnego i prawa zobowiązań.

Warszawa, dn. 20 stycznia 1928 r.

PROJEKT

CZĘŚĆ PIERWSZA (ART. 1 - 128).

325560

Kodeks Cywilny Rzeczypospolitej Polskiej.

Księga pierwsza.

Przepisy ogólne.

Dział I

O prawie.

ODDZIAŁ I. O NORMACH POSTĘPOWANIA DLA URZECZYWISTNIENIA CELÓW PRAWA.

Art. 1. Z przepisów prawa wywodzą się normy postępowania¹, obowiązujące dla ludzi¹, aby urzeczywistnione zostały cele społeczne i gospodarcze, przez prawo określone.²

*Art. 2.*¹ Nikt nie może zasłaniać się nieznajomością przepisów prawa.

*Art. 3.*¹ Przepis prawa nie działa wstecz², z wyjątkiem, jeżeli przepis wyraźnie to zaznacza.

*Art. 4.*¹ Niedozwolone jest przez umowy prywatne ubliżać przepisom prawa, które dotyczą dobrych obyczajów², zasad podstawowych ustroju prawnego, prywatnego lub publicznego³, albo które, według zadania swego, nakazują bezwzględną⁴ moc obowiązującą.

Art. 5. Niedozwolone jest obejście przepisów prawa, a akty prawne, zawierające ujmę¹ dla przepisów, są nieważne.

ODDZIAŁ II. O PRAWIE ZWYCZAJOWEM.

Art. 6. Prawo zwyczajowe jest normą obowiązującą¹, i zachodzi, jeżeli, w mniejszem lub większem kole osób, norma jednostajna jest przestrzegana jako obowiązująca od czasu dłuższego.

Strona, powołująca się na prawo zwyczajowe, sędziemu nieznanemu, obowiązana jest udowodnić zwyczaj, na którym opierać się ma powołane prawo zwyczajowe.

Art. 7. Prawo zwyczajowe nie zachodzi, jeżeli stan rzeczy ukształcił się na podstawie przepisu prawa, po którego zniesieniu utrzymał się nadal zwyczajowo¹, niezgodnie z nowym stanem rzeczy.²

Art. 8. Prawo zwyczajowe nie może ubliżać zasadom podstawowym ustroju prawnego¹, ani dobrym obyczajom.

ODDZIAŁ III. O WYKŁADNI PRZEPISÓW PRAWA.

*Art. 9.*¹ Przepis prawa tłumaczony być musi na podstawie współczesnych² stosunków społecznych i gospodarczych, według współczesnego² znaczenia jego słów i zgodnie z jego zadaniem, oraz w związku z całokształtem³ przepisów prawa.

Art. 10. W razie niemożności usunięcia wątpliwości co do znaczenia przepisu prawa, oraz w razie braku przepisu, rozstrzygnąć należy według zasad podstawowych ustroju prawnego polskiego¹, aby nikomu nie stała się krzywda.²

Art. 11. Z zadania przepisu prawa wynikać może potrzeba jego wykładni ścieśniającej lub rozszerzającej.

Art. 12. Z charakteru stosunku prawnego wynikać może potrzeba analogicznego¹ stosowania prawa, tyčącego się stosunków podobnych.

Art. 13. Wykładnia przepisu prawa, dokonana przez ustawę, ma moc wsteczną.¹

Art. 14. Przepis prawa o mocy obowiązującej późniejszej uchyla przepis o mocy obowiązującej wcześniejszej, jak dalece przepis późniejszego nie można pogodzić z przepisem wcze-

śniejszym, lub, jeżeli przepis późniejszy mieści się w przepisach normujących całokształt materji.¹

Art. 15. Przepis prawa szczególny ma pierwszeństwo przed przepisem prawa ogólnym.¹

Natomiast przepis prawa ogólny ma pierwszeństwo przed przepisem prawa szczególnym², jeżeli z zadania³ przepisu ogólnego wynika, że on ma być stosowany w wszystkich przypadkach.⁴

Art. 16. Jeżeli zadanie przepisu prawa jest spełnione, lub wydane zostają przepisy o zadaniach nowych, sprzecznych z zadaniami przepisów poprzednich, uchylone są wszystkie przepisy, dotyczące się zadań spełnionych, lub zadań przepisów poprzednich, chociażby można te przepisy pogodzić z przepisami nowymi.¹

ODDZIAŁ IV. O KORZYSTANIU Z PRAWA.

Art. 17. Nie może korzystać z prawa, kto zgodził się na dozwolone zaniechanie korzystania z niego¹, lub przez swe zachowanie się stanął w sprzeczności z własnym czynem.²

Dla wyrównania interesów, sprzecznych pomiędzy stronami, sędzia może nałożyć zobowiązanie na osobę³, wobec której strona przyrzekła zaniechanie korzystania z prawa³, jeżeli druga strona zgodziła się na to zaniechanie.⁴

Ważność przyrzeczenia do zaniechania korzystania z prawa, uwarunkowana jest przez zachowanie się drugiej strony, zgodnie z przepisami prawa i z dobrymi obyczajami.

Art. 18. Kto korzysta z przepisów prawa, niezgodnie z zasadami podstawowemi ustroju prawnego¹, dopuszcza się nadużycia² prawa i nie doznaje ochrony prawnej³, a w razie wzbogacenia się kosztem drugiej lub innej osoby, obowiązany jest do zwrotu bezpodstawnego⁴ wzbogacenia osobie, której kosztem wzbogacił się.⁵

Osoba, wobec której dopuszczono się nadużycia prawa, może żądać stwierdzenia stanu rzeczy, wyrokiem ustalającym⁶, oraz zabezpieczenia przeciw ponownemu nadużyciu prawa⁷, a nadto zadośćuczynienia⁸ za wyrządzoną krzywdę.

Art. 19. Nadużywanie prawa dokonane rozmyślnie ¹ lub przez niedbalstwo, a wyrządzającą szkodę drugiej osobie, obowiązuje do naprawienia szkody wyrządzonej ².

Art. 20. Skargi z tytułu nadużywania prawa przedawniają się upływem lat pięciu, licząc od ostatniego dokonania nadużycia ¹.

Art. 21. Kto, będąc w stanie konieczności ¹, narusza ² cudze prawo, obowiązany jest do przywrócenia stanu rzeczy ³, jaki był przed naruszeniem.

Dział II,

O osobach.

ODDZIAŁ I. O OSOBIE FIZYCZNEJ.

§ 1. O początku człowieka, o jego zdolności prawnej i o jego zdolności do działania prawnego.

Art. 22. Osobowość ¹ człowieka ² zaczyna się z chwilą, kiedy on przychodzi na świat żywy ³ po odłączeniu od matki ⁴.

Dziecko, które urodzi się żywe przed ukończeniem ciąży ⁵, nie jest osobą, jeżeli niema organów fizycznych, niezbędnych do życia, i umrze przed upływem miesiąca z powodu braków tych organów ⁶.

Dla płodu ⁷ jeszcze nieurodzonego mogą być zastrzeżone prawa na jego korzyść ⁸.

Art. 23. Z chwilą uzyskania osobowości zyskuje się zdolność prawną ¹, czyli zdolność być podmiotem praw i obowiązków ².

Art. 24. Zdolność do działania prawnego ¹, czyli zdolność do czynności ², pociągających za sobą skutki prawne, ma osoba pełnoletnia, jeżeli, na podstawie przepisu prawa, nie jest pozbawiona tej zdolności, bądź całkowicie, bądź częściowo ³.

Art. 25. Kobieta ma zdolność do działania prawnego, równą co mężczyzna ¹.

Art. 26. Małżonkowie ¹ są ograniczeni w zdolności do działania prawnego tylko w przypadkach, ustalonych przez przepisy prawa ².

Art. 27. Pełnoletność zaczyna się od początku dnia ukończenia dwudziestego pierwszego roku życia ¹.

Art. 28. ¹ Małoletni może być uznany za pełnoletniego, po ukończeniu osiemnastego roku życia ².

Art. 29. ¹ Niema zdolności do działania 'prawnego:

1) osoba małoletnia ²,

2) osoba, pozbawiona zdolności rozeznania ³, bez względu na wiek ⁴,

3) osoba ubezwłasnowolniona ⁵.

Sędzia może jednakże, stosownie do okoliczności, z majątku tych osób przyznać naprawienie szkody, przez te osoby wyrażonej ⁶.

Art. 30. Zdolności rozeznania pozbawiona jest osoba, która nie jest zdolną do postępowania rozumnego ¹ z powodu:

1) choroby umysłowej,

2) upośledzenia umysłowego ²,

3) widocznego stanu nietrzeźwego ²,

4) innych, nazewnątrz występujących, objawów świadczących o niezdolności do postępowania rozumnego ³; ⁴.

Art. 31. ¹ Ubezwłasnowolniony może być:

1) kto z powodu choroby umysłowej lub upośledzenia umysłowego nie jest zdolny do samodzielnego ² dopilnowania swych spraw,

2) marnotrawca, czyli osoba, która robi wydatki nadmierne i przez to zagraża bytowi materialnemu własnemu lub swej rodziny ³,

3) kto z powodu pojaństwa nałogowego ⁴ nie jest zdolny do samodzielnego dopilnowania swych spraw,

4) kto przez swe postępowanie zagraża bytowi materialnemu lub moralnemu własnemu lub swej rodziny, albo bezpieczeństwu innych osób ⁴.

Art. 32. Zdolna do rozeznania osoba małoletnia oraz taka osoba ubezwłasnowolniona, może przez swe działanie wywołać skutki prawne tylko za zgodą swego zastępcy ustawowego ¹.

Bez tej zgody może ona nabywać prawa ², ale nie obowiązować się ³. Jednakże odpowiada ona do wysokości swego wzbogacenia bezpodstawnego ⁴.

Korzystać może ona z prawa nabytego tylko w tych przypadkach, w których ustawa na to zezwala ⁵, oraz gdy chodzi o prawa służące z ochrony jej osobistości ⁶.

Ona jest odpowiedzialna za swe czyny niedozwolone ⁷.

§ 2. *O miejscu zamieszkania.*

Art. 33. Miejscem zamieszkania jest miejscowość ¹, w której osoba mieszka, z zamiarem stałego tam pobytu ².

W braku miejsca zamieszkania, miejsce pobytu ³ jest zarazem miejscem zamieszkania.

Można mieć kilka miejsc zamieszkania ⁴.

Art. 34. Miejsce zamieszkania zmarłego jest zarazem miejscem otwarcia spadku po nim ¹.

Art. 35. Do wykonania czynności poszczególnych można obrać ¹, w granicach Polski ², miejsce zamieszkania szczególne, odmienne od miejsca zamieszkania ogólnego.

Art. 36. Miejsce zamieszkania zatrzymuje się, aż do chwili uzyskania nowego ¹ miejsca zamieszkania.

Art. 37. Pobyt w miejscowości, celem uczęszczania do szkoły, przebywania w zakładzie wychowawczym, leczniczym, karnym, nie stanowi o miejscu zamieszkania ¹.

Art. 38. Osoba, nie mająca zdolności do działania prawnego, lub w niej ograniczona, ma miejsce zamieszkania w miejscu, wskazanem przez jej zastępcę ustawowego ¹.

§ 3. *O Pokrewieństwie* ¹.

Art. 39. Krewnemi w linii prostej są osoby, które pochodzą jedna od drugiej.

Osoby, od których pochodzą krewni w linii prostej, są tych ostatnich krewnemi wstępnymi ¹; zaś osoby, które pochodzą, jako krewni w linii prostej, są krewnemi zstępnymi tych osób, od których pochodzą ².

Art. 40. Krewnemi w linii bocznej są osoby, które, nie pochodząc jedna od drugiej, mają jednakże wspólnego rodzica, bezpośredniego lub dalszego ¹.

Art. 41. Gdy pokrewieństwo ustanowione jest przez matkę, miejsce ma pokrewieństwo w linii macierzystej, gdy zaś przez ojca, miejsce ma pokrewieństwo w linii ojczystej.

Gdy pokrewieństwo ustanowione jest tylko przez matkę lub tylko przez ojca, miejsce ma pokrewieństwo przyrodnie.

Art. 42. Pomiędzy małżonkiem a krewnymi drugiego małżonka miejsce ma powinowactwo, którego liczy się stopnie według stopnia pokrewieństwa pomiędzy drugim małżonkiem a jego krewnymi ¹.

Powinowactwo trwa nawet po rozwiązaniu małżeństwa, które stanowi podstawę dla powinowactwa ².

Art. 43. Stopień pokrewieństwa oznacza się według liczby urodzeń, łączących dwie osoby ¹.

Art. 44. Pokrewieństwo jest ślubne, gdy za podstawę ma małżeństwo ważne zawarte; zaś nieślubne, gdy tej podstawy niema.

§ 4. *O ochronie osobistości człowieka* ¹.

Art. 45. Pod szczególną ochroną prawa stoi osobistość człowieka, zwłaszcza jego

1. wolność, oraz swoboda działania prawnego i wniesienia powództwa w obronie swych praw ¹,

2. cześć, ustalona przez własne postępowanie ²,

3. nazwisko ³,

4. znaki osobiste ⁴.

Art. 46. Kto dotknięty ¹ zostaje w swej osobistości, żądać może przywrócenia stanu ², jaki był przed tem dotknięciem.

Jeżeli przywrócenie stanu jest niemożliwe, dotknięty żądać może zadośćuczynienia ³, przez sędziego ustalonego co do formy i treści.

W każdym razie dotknięty żądać może stwierdzenia stanu rzeczy wyrokiem ustalającym ⁴, oraz zabezpieczenia przeciw ponownemu dotknięciu jego osobistości.

Art. 47. Jeżeli przez dotknięcie osiągnięty został zysk majątkowy, dotknięty żądać może udziału w zysku ¹, po potrąceniu nakładu majątkowego i umysłowego ², oraz w stosunku wagi dotknięcia do osiągniętego zysku ².

Art. 48. Jeżeli dotknięcie w osobistości nastąpiło roztęmyślnie, lub przez niedbalstwo, dotknięty domagać się może naprawienia wyrządzonej szkody, materjalnej i moralnej ¹.

Art. 49. Sędzia dotkniętemu przyznać może zadośćuczynienie ¹ obok przyznania naprawienia szkody, materjalnej i moralnej.

Art. 50. Skargi z tytułu dotknięcia osobistości służą tylko dotkniętemu; na dziedziców przechodzą, jeżeli wniesione były przez spadkodawcę.

Skargi przedawniają się upływem lat pięciu, licząc od ostatniego dotknięcia ¹.

§ 5. *O nieobecny i zaginionym, o uznaniu za zaginionego lub za zmarłego.*

A. P r z e p i s y o g ó l n e.

1. o z a ł a t w i a n i u s p r a w n i e o b e c n e g o.

Art. 51. Sprawy bieżące ¹ nieobecnego, który nie pozostawił pełnomocnika, i bądź niewiadomy jest z pobytu swego, bądź też doznaje trwałej przeszkody do powrotu lub dopilnowania swych spraw, załatwiane być mogą przez współmałżonka, krewnego, lub przyjaciela, pod odpowiedzialnością, wynikającą z załatwienia cudzej sprawy bez zlecenia ².

2. o u s t a n o w i e n i u k u r a t o r a.

Art. 52. Dla spraw nieobecnego, który nie pozostawił pełnomocnika, i bądź niewiadomy jest z pobytu swego, bądź też doznaje trwałej przeszkody do powrotu lub dopilnowania swych spraw, na wniosek prokuratora lub osoby interesowanej, materjalnie lub moralnie, sąd, zależnie od okoliczności, ustanowi ¹ kuratora ².

Art. 53. Kurator może być ustanowiony nawet w tym przypadku, jeżeli nieobecny pozostawi pełnomocnika ¹, ale pełnomocnik zarządza majątkiem nieobecnego z krzywdą dla interesów nieobecnego lub jego rodziny.

Art. 54. Kurator mocen¹ jest załatwiać wszystkie sprawy bieżące² nieobecnego.

Do rozporządzenia substancją majątku wymagana jest uchwała sądu, który ustanowił kuratora.

Rozporządzenie nieruchomością wymaga do swej ważności zatwierdzenia przez sąd, w każdym przypadku poszczególnym.

Sąd może polecić kuratorowi współdziałanie z osobą, która załatwia sprawy nieobecnego, bądź z jego pełnomocnictwa, bądź bez zlecenia.

Kurator obowiązany jest pod groźbą ponoszenia kosztów zaniechania wynikłych, do starań o odnalezienie³ nieobecnego, bądź bezpośrednio, bądź przy pomocy sądu.

3. o p o w r o c i e i o ś m i e r c i n i e o b e c n e g o

Art. 55. Z chwilą powrotu lub odzyskania możności dopilnowania spraw, nieobecny przejmuje¹ wszystkie swe sprawy, o czym obowiązany jest, pod groźbą ponoszenia kosztów z zaniechania wynikłych, zawiadomić sąd, który był powziął uchwałę z względu na jego nieobecność. Kurator winien powracającemu bezzwłocznie złożyć rachunki.

W razie udowodnionego powrotu lub udowodnionej możności dopilnowania spraw, lub udowodnionej śmierci nieobecnego, sąd uchyli lub sprostuje² swe uchwały, powzięte w sprawie nieobecnego, stwierdzając powrót, lub możliwość dopilnowania spraw, lub śmierci³, z podaniem dowodu oraz daty powrotu, odzyskania możności dopilnowania spraw lub śmierci.

B. P r z e p i s y s z c z e g ó l n e.

1. o z a g i n i o n y m.

Art. 56. Nieobecny, o którego życiu i pobycie niema wiadomości¹, poczytany jest za zaginionego.

Art. 57. Jeżeli małżonek¹ zaginął, współmałżonek² rozstrzyga o swem miejscu zamieszkania³, wykonuje sam władzę

rodzicielską nad dziećmi, oraz rozporządza ⁴, pod odpowiedzialnością osobistą, majątkiem ⁵ małżonka zaginionego, w granicach, na wniosek jego lub prokuratora, przez sąd ustalonych.

W razie potrzeby, dla małoletnich ⁶ ustanowiona będzie opieka tymczasowa.

2. o u z n a n i u z a z a g i n i o n e g o .

Art. 58. Na wniosek prokuratora lub osoby interesowanej, materialnie lub moralnie, sąd może uchwalić, że zaginiony uznany jest za zaginionego od końca ostatniego dnia roku kalendarzowego ¹, po upływie lat pięciu ² od ostatniej wiadomości o życiu zaginionego, ustalające ten dzień ³ w swej uchwale.

Art. 59. Wraz z uznaniem za zaginionego, sąd rozpatrzy stan rzeczy, i ustanowi kuratora ¹.

3. o u z n a n i u z a z m a r ł e g o .

Art. 60. Na wniosek prokuratora lub osoby interesowanej ¹, materialnie lub moralnie, sąd może uchwalić, że uznany za zaginionego ² uznany jest za zmarłego od końca ³ ostatniego dnia roku kalendarzowego ⁴, po upływie lat pięciu ⁵ od uznania za zaginionego i od ostatniej wiadomości o życiu po uznaniu za zaginionego.

W swej uchwale sąd ustali dzień ⁶, z którego końcem zaginiony jest uznany za zmarłego.

Art. 61. Kto zaginał wśród ¹ niebezpieczeństwa, grożącego utratą życia ², może być uznany za zaginionego po upływie roku, licząc od końca roku kalendarzowego ³ po niebezpieczeństwie minionem; zaś uznany za zmarłego po upływie lat dwóch, licząc od dnia uznania za zaginionego ⁴ i od końca roku kalendarzowego po ostatniej wiadomości ⁵ o życiu uznanego za zaginionego.

Jako dzień, z którego końcem uznany za zaginionego uznany jest za zmarłego, sąd ustali ostatni dzień miesiąca ⁶, w którym niebezpieczeństwo minęło.

Jeżeli dwie lub więcej osób zginęło wspólnie w tem samym niebezpieczeństwie, i nie może być wykazane, w jakiej kolei po sobie zmarły, uznane one będą za zmarłe w tej samej chwili, i dla żadnej z nich nie mogą być wyprowadzane prawa, opierające się na śmierci wcześniejszej ⁷.

Art. 62. Uznanie za zmarłego, które przypadłoby na czas przed ukończeniem przez zaginionego, trzydziestego pierwszego ¹ roku życia, nastąpić może dopiero z zakończeniem roku kalendarzowego, w którym uznany za zaginionego ukończyłby ten rok życia.

Uznanie za zmarłego, które przypadłoby na czas po ukończeniu przez zaginionego, siedemdziesiątego ¹ roku życia, nastąpić może już z zakończeniem roku kalendarzowego, w którym uznany za zaginionego ukończyłby ten rok życia.

Art. 63. Uznanie za zmarłego ustala domniemanie ¹ o śmierci uznanego za zmarłego, i powoduje te same skutki prawne, jakie przywiązane byłyby do jego śmierci ².

Atoli małżeństwo uznanego za zmarłego, jest rozwiązane dopiero z chwilą, kiedy współmałżonek wstępuje w nowy związek małżeński ³, który pozostaje ważny nawet w razie powrotu małżonka uznanego za zmarłego ⁴.

Art. 64. Do końca ¹ dnia, od którego uznany jest za zmarłego, zaginiony domniemywa się jako żyjący ²; spadki, zapisy i darowizny nabywać może przez kuratora za upoważnieniem sądu ³.

Art. 65. W razie swego powrotu lub w razie odzyskania możliwości dopilnowania swych spraw, uznany za zmarłego wchodzi ¹ w wszystkie swe prawa, jakie mu służyły przed uznaniem za zmarłego ².

Osoby, które w dobrej wierze ³ były uzyskały, tytułem darmym, majątek po uznanym za zmarłego, obowiązane są zwrócić majątek nabyty w stanie, w jakim się znajduje ³, oraz szacunek rzeczy wyzbytych, lub rzeczy za nie nabyte, zatrzymując jednakże dochód uzyskany w międzyczasie ⁴.

Przedawnienie się skarg, służących powracającemu, nie może nastąpić przed upływem roku, licząc od dnia powrotu lub odzyskania możliwości dopilnowania swych spraw ⁵.

Sąd, przed którym odbyło się otwarcie spadku po uznanym za zmarłego, w postępowaniu gospodarczem⁶ wprowadzi powracającego w posiadanie jego majątku⁷.

C. P o s t ę p o w a n i e.

Art. 66. Sąd załatwia sprawy, normowane w przepisach paragrafu niniejszego, na posiedzeniach gospodarczych¹.

Art. 67. Na wniosek prokuratora lub osoby interesowanej, materialnie lub moralnie, sąd może, po ukończeniu dochodzeń, wyznaczyć rozprawę¹ ustną, na którą zawezwie prokuratora, wnioskodawcę, kuratora, oraz osoby, które przystąpiły do postępowania.

Rozprawa może być przeprowadzona, chociażby osoby zawezwane nie jawiły się²; nieobecność ich, przyznanie i zaniechanie oświadczenia, nie mają wpływu na rozstrzygnięcie sprawy³.

W razie wyznaczenia rozprawy ustnej, uznanie za zaginionego lub za zmarłego nastąpi w formie wyroku, doręczonego wszystkim osobom interesowanym.

Art. 68. Sądem właściwym dla ustanowienia kuratora i dla uznania za zaginionego, jest sąd powiatowy¹, właściwy dla nieobecnego² przed jego zaginięciem.

Art. 69. Sądem właściwym dla uznania za zmarłego jest sąd okręgowy¹, właściwy dla nieobecnego przed jego zaginięciem.

Art. 70. Dla obywatela polskiego, mieszkającego w obcym kraju, właściwy jest sąd, właściwy dla ostatniego zamieszkania w Polsce¹. Jeżeli miejsce zamieszkania w Polsce nie może być ustalone, właściwy jest sąd w stolicy państwa².

Art. 71. Wniosek, dotyczący wdrożenia postępowania o uznanie za zaginionego lub za zmarłego może być podany do sądu nie wcześniej, niż na rok¹ przed dniem dopuszczalności uznania za zaginionego lub za zmarłego.

Art. 72. Sprawy, dotyczące ustanowienia kuratora, uznania za zaginionego lub za zmarłego rozstrzygane będą po wysłuchaniu wniosku prokuratora¹.

Art. 73. Osoby interesowane, materialnie lub moralnie, mogą w każdym położeniu sprawy przystąpić do postępowania ¹.

Art. 74. Po sprawdzeniu wiarygodności przytoczonych faktów i zasadności żądania, sąd przystąpi do powzięcia uchwały w sprawie dopuszczalności postępowania, i przeprowadzi przez jednego z swych członków dochodzenie z urzędu, celem wyświeatlenia wszystkich istotnych okoliczności ¹.

Art. 75. Sąd nie jest skrępowany wnioskami dowodowymi stron, może poza środkami i dowodami, przewidzianymi w kodeksie procedury cywilnej, zarządzić także przesłuchania osób interesowanych, materialnie lub moralnie, bez względu na to, czy biorą one udział w sprawie ¹.

Osoby interesowane, biorące udział w sprawie, badane będą z zachowaniem przepisów, obowiązujących przy badaniu świadków ¹.

Osoby, wezwane do przesłuchania, które, mimo dwukrotnego wezwania, nie stawily się, mogą, po uprzednim zagrożeniu, być sprowadzone do sądu pod przymusem ².

Art. 76. O swych uchwałach sąd zawiadamia prokuratora i osoby interesowane ¹, niemniej opiekuna dzieci małoletnich i dzieci pełnoletnie zaginionego.

O sprawach, w których Skarb Państwa jest interesowany, prokurator zawiadamia Prokuratorję Generalną Rzeczypospolitej Polskiej ².

O uznaniu nieobecnego za zmarłego sąd zawiadamia także właściwy urząd stanu cywilnego.

Art. 77. Uchwały sądu, dotyczące ustanowienia kuratora i jego zakresu działania, uznania za zaginionego lub za zmarłego, ogłaszane ¹ będą przez sąd trzykrotnie ² w Gazecie urzędowej, a nadto, sposobem tam używanym ³, w miejscu zamieszkania, które zaginiony miał przed zaginięciem, oraz, według uznania sądu, również w miejscu urodzenia zaginionego.

Ogłoszenia nie wstrzymują biegu dochodzeń ⁴.

Art. 78. Ogłoszenie winno nadto zawierać: ¹

1) wezwanie do nieobecnego, aby się zgłosił najpóźniej w terminie, w ogłoszeniu wskazanym, z zagrożeniem, że po upływie tego terminu, nastąpić mogą dalsze skutki prawne jego nie-

obecności, a mianowicie uznanie nieobecnego za zaginionego lub, po upływie dalszego, w ogłoszeniu oznaczonego, terminu, za zmarłego.

2) istotne okoliczności, które posłużyć mogą do wykrycia zaginionego,

3) wezwanie do wszystkich², którzy o życiu lub śmierci nieobecnego posiadają wiadomości, by, bądź osobiście stawili się przed sądem³, bądź sąd zawiadomili o znanych sobie faktach, najpóźniej w terminie, w ogłoszeniu wskazanym, pod groźbą ponoszenia kosztów z zaniechania wynikłych.

Art. 79. Po upływie terminu, w ogłoszeniu wskazanego, sąd może uchwalić uznanie nieobecnego za zaginionego lub za zmarłego, jedynie na skutek ponownego żądania jednej z osób interesowanych, materialnie lub moralnie¹.

Art. 80. Uchylanie lub sprostowanie uchwały, dotyczącej ustanowienia kuratora, uznania za zaginionego lub za zmarłego, należy do sądu, który w pierwszej instancji¹ był powziął uchwałę.

Art. 81. Po ukończeniu postępowania¹ sąd może, na żądanie osoby interesowanej, uchwałą określić sumę jej celowych wydatków w tej sprawie, i obciążyć tą sumą majątek nieobecnego na rzecz osoby, która te wydatki poniosła.

Art. 82. Przeciwko uchwale sądu w sprawie ustanowienia kuratora, uznania za zaginionego lub za zmarłego, służy prokuratorowi i osobie interesowanej, materialnie lub moralnie, zażalenie¹ do końca dnia, w którym upłynął miesiąc² od dnia otrzymania od sądu wiadomości o jego uchwale².

Zażalenie wnosi się do sądu, który był powziął uchwałę; tenże sąd może na skutek zażalenia, wstrzymać wykonanie uchwały zaskarżonej³.

§ 6. O końcu człowieka.

Art. 83. Osobowość człowieka kończy się z jego śmiercią¹. Kto powołuje się na śmierć człowieka, musi ją udowodnić².

*Art. 84*¹. W braku dowodu urodzenia lub śmierci, ustalonego przez akt urzędu stanu cywilnego, lub w celu sprostowa-

nia aktu, na wniosek osoby interesowanej, materialnie lub moralnie, lub na wniosek prokuratora, sąd, właściwy dla ostatniego miejsca zamieszkania matki, względnie zmarłego, obywatela polskiego lub obcokrajowca, ustali, w postępowaniu gospodarczem ², urodzenie względnie śmierć, na podstawie dowodów dostarczonych, umieszczając w swej uchwale dowód i datę urodzenia względnie śmierci. Sąd może w tym celu zarządzić od siebie wstępne dochodzenia.

Przeciwko uchwale sądu służy zażalenie osobie interesowanej, materialnie lub moralnie, lub prokuratorowi, przed upływem trzech miesięcy od chwili, kiedy osoba interesowana dowiedziała się o uchwale.

O stwierdzeniu urodzenia względnie śmierci sąd zawiadomi bezzwłocznie prokuratora i właściwy urząd stanu cywilnego.

ODDZIAŁ II. O OSOBIE PRAWNEJ.

§ 1. *Przepisy ogólne.*

Art. 85 ¹. Osobą prawną ² jest zbiorowość ³, bądź osób ⁴, bądź rzeczy ⁵, która

służąc dozwolonemu ⁶ celowi społecznemu lub gospodarczemu, w akcie ustanawiającym zbiorowość, wyrażonemu ⁷,

występuje jako jedność ⁸, ma ustrój i warunki ⁹ oraz przedstawicielstwo ¹⁰ dla zapewnienia urzeczywistnienia celu, a nadto

zarejestrowaną ¹¹ jest przez właściwą ¹² władzę rejestrującą, lub

w inny sposób podlega nadzorowi ¹³ państwa.

Art. 86. W stosunkach obrotu, nie opierających się na pokrewieństwie ¹, osoba prawna jest, jako jedność ², podmiotem praw i obowiązków, narówni z osobą fizyczną ³, w szczególności doznaje także ochrony swej osobistości ⁴.

Art. 87. Do ważności darowizny lub rozporządzenia na przypadek śmierci, o wartości ponad pięć tysięcy złotych ¹, na rzecz osoby prawnej, potrzeba zatwierdzenia o wyłącznym cha-

rakterze administracyjnym ², przez właściwą władzę nadzorczą osoby prawnej.

Zatwierdzenie działa wstecz ³, na korzyść ³ osoby prawnej, do daty aktu darowizny lub rozporządzenia na przypadek śmierci.

Zatwierdzenie darowizny lub rozporządzenia na przypadek śmierci nie przesądza o unieważnieniu lub odwołaniu aktu według ogólnych przepisów prawa o darowiznach i rozporządzeniach na przypadek śmierci ⁴.

Art. 88. Akt ustanawiający zbiorowość oznaczyć musi:

1. nazwę i siedzibę zbiorowości, jej cel społeczny lub gospodarczy oraz środki działalności,
2. sposób ustanowienia zarządu i przedstawicielstwa ¹, oraz ich skład,
3. sposób powzięcia uchwał w sprawach zbiorowości.

Członkowi zbiorowości, jej zarządu lub przedstawicielstwa nie może być odebrana możność ustąpienia ² z zbiorowości; również zbiorowości nie może być odebrana możność usunięcia ² członka zbiorowości, jej zarządu lub przedstawicielstwa.

Art. 89. Zmiana celu istniejącej zbiorowości wymaga tej samej formy, jaka wymagana jest dla ustanowienia zbiorowości.

Art. 90. Treść aktu ustanawiającego zbiorowość, musi być zgodna z przepisami prawa ¹, sam zaś akt sporządzony być musi w formie notarialnej ² lub w formie rozporządzenia na przypadek śmierci ³.

Art. 91. Zbiorowość, która nie podpada pod przepisy szczególne, może uzyskać osobowość prawną przez zatwierdzenie, zgodnego z przepisami prawa aktu, ustanawiającego zbiorowość, dokonane rozporządzeniem Rady Ministrów na wniosek Ministra, w którego zakres działania wchodzi przewidywana działalność zbiorowości ¹.

Art. 92. O tem, czy zbiorowość ma prawem przepisane warunki ¹ uzyskania osobowości prawnej, rozstrzyga właściwa władza nadzorcza.

Art. 93. Uzyskanie osobowości prawnej ma moc wstecz-

ną¹, na korzyść osoby prawnej, do daty aktu² ustanawiającego zbiorowość.

Art. 94¹. Zbiorowość osób², mająca ustrój zbiorowości³, nie mająca jednakże osobowości prawnej⁴, może mimo to: zmieniać swych członków bez utraty swego istnienia, pozywać i być pozwaną⁵, zarządzać⁶ majątkiem, przez członków lub osoby inne przeznaczonym na cele określone⁷.

Przedstawiciele zbiorowości działają jako przedstawiciele poszczególnych osób zbiorowości, na podstawie udzielonego im zlecenia⁸, nazewnątrz zaś odpowiadają osobiście i solidarnie⁹.

Po rozwiązaniu zbiorowości lub zaprzestaniu jej działalności, na wniosek osoby interesowanej, materjalnie lub moralnie, sąd może ustanowić likwidatora¹⁰, wobec którego ostatni¹¹ przedstawiciele odpowiadają osobiście i solidarnie¹².

W braku przepisów szczególnych¹³ stosują się analogicznie przepisy o osobie prawnej¹⁴.

Art. 95¹. O powstaniu, celu, działalności i przedstawicielstwie osoby prawnej publicznej stanowią przepisy prawa publicznego².

W stosunkach obrotu podlega osoba prawna publiczna tym samym przepisom prawa, co osoba prawna prywatna.

W braku przepisów szczególnych, osoba prawna publiczna odpowiada za czyny niedozwolone według tych samych przepisów prawa, co osoba prawna prywatna³.

Art. 96¹. Zbiorowość w obcym kraju uznana za osobę prawną², która pragnie działać na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, może uzyskać w Polsce uznanie swej osobowości prawnej, jeżeli akt ustanawiający zbiorowość nie zawiera nic, co byłoby niezgodne z przepisami prawa polskiego, i jeżeli zbiorowość uzyska zatwierdzenie tego aktu przez rozporządzenie Rady Ministrów na wniosek Ministra, w którego zakres działania wchodzi przewidywana działalność zbiorowości.

Art. 97. Jeżeli osoba prawna ma oddziały, winna jest zgłosić¹ każdy oddział do władzy nadzorczej².

Jeżeli znajduje się oddział poza okręgiem władzy nadzorczej, należy nadto zgłosić ten oddział do władzy nadzorczej, właściwej dla okręgu, w którym ten oddział¹ znajduje się, z załącze-

niem całkowitego wyciągu z rejestru lub wykazu, do którego wciągniętą została osoba prawna.

Art. 98. Miejscem zamieszkania osoby prawnej jest miejscowość jej siedziby¹, w razie wątpliwości² zaś, miejscowość, w której znajduje się zarząd³.

Art. 99. Jeżeli osoba prawna ma oddział lub oddziały, miejscem zamieszkania oddziału jest miejscowość, w której znajduje się zarząd główny¹ osoby prawnej.

Art. 100. Osoba prawna obcokrajowa, uznana w Polsce¹ mająca siedzibę w obcym kraju, a oddział lub oddziały w Polsce, zyskuje siedzibę i miejsce zamieszkania w Polsce, przez zapisanie u władzy nadzorczej polskiej, według przepisów obowiązujących w Polsce dla odpowiedniego rodzaju osób prawnych krajowych.

Z działalności swej w Polsce oddział podlega sądom polskim² i prawu polskiemu³.

Art. 101. Czynności¹ przedstawiciela² osoby prawnej, w granicach zakresu działania przez akt ustanawiający zbiorowość³ mu przekazanego⁴, są czynnościami osoby prawnej⁵.

Przedstawiciel, który dopuścił się czynu niedozwolonego, odpowiada nadto osobiście wobec osoby, bezpośrednio przez niego poszkodowanej⁶.

Członkiem zarządu osoby prawnej może być tylko osoba, mająca pełną zdolność do działania prawnego⁷ i wykazująca rzeczową zdolność w prowadzeniu spraw odnośnej osoby prawnej⁸.

Art. 102. W braku przepisów szczególnych, stosunek pomiędzy osobą prawną a jej przedstawicielem normuje się według przepisów prawa o zleceniu i o wynikającym stąd pełnomocnictwie¹.

Art. 103. Nieważną jest czynność¹, skuteczniejsza przez przedstawiciela osoby prawnej, jeżeli w czynności materialnie lub moralnie interesowany jest przedstawiciel albo jego żona, albo krewny w linii prostej lub w linii bocznej do trzeciego stopnia.

Jeżeli czynność nastąpić ma na podstawie uchwały, przedstawiciel powyżej określony, pod groźbą nieważności czynności,

nie może brać udziału, ani w obradach nad wnioskiem, ani w uchwale, dotyczących się czynności lub sporu sądowego o nią ². Przepis niniejszy zastosowanie ma również do czynności zwykłego członka zbiorowości osób ³.

Art. 104. Uchwała, powzięta w łonie osoby prawnej, niezgodna z przepisami prawa lub z postanowieniami aktu, ustanawiającego zbiorowość, może być zaskarżona skargą sądową, przez osobę interesowaną ¹, materialnie lub moralnie, w przeciągu miesiąca od dnia, w którym ta osoba otrzymała lub mogła otrzymać wiadomość o uchwale ².

Art. 105. Ograniczenie zakresu działania przedstawiciela ¹ osoby prawnej, nie wynikające z aktu, ustanawiającego zbiorowość ², jest nieważne wobec osób innych ³, i obowiązuje tylko przedstawiciela wobec osoby prawnej ³.

Art. 106. Członek zarządu, winny czynu lub zaniedbania ¹, skutkiem których osoba prawna poniosła szkodę ², odpowiada osobiście wobec osoby prawnej ³. Jeżeli winnych jest kilku, odpowiadają oni solidarnie ⁴.

Skarga z tej odpowiedzialności przedawnia się upływem lat pięciu od chwili stwierdzenia odpowiedzialności ⁵.

Art. 107. Rozwiązanie zbiorowości ¹ nastąpić może, bądź z jej własnej woli, bądź z wyroku sądowego ² na wniosek władzy nadzorczej.

Jeżeli działalność osoby prawnej wykazuje poważne uchybienia przeciwko prawu, lub aktowi ustanawiającemu zbiorowość, a osoba prawna nie usunie uchybienia w terminie, przez władzę nadzorczą zakreślonym, władza nadzorcza może wszcząć przed sądem sprawę o rozwiązanie ³ zbiorowości. Wniosek na wszczęcie sprawy może przedstawić u władzy nadzorczej osoba, zainteresowana materialnie lub moralnie ⁴.

O rozwiązaniu zbiorowości sędzia zawiadomi władzę nadzorczą osoby prawnej ⁵).

Art. 108. W razie rozwiązania zbiorowości następuje likwidacja stosunków, w których znajdowała się osoba prawna w chwili rozwiązania zbiorowości.

Likwidację przeprowadza władza nadzorcza ¹.

Stosuje się postępowanie likwidacyjne, analogiczne² do postępowania nakazanego przepisami o likwidacji spółdzielni³.

Art. 109. Majątkiem pozostałym po likwidacji rozporządza się w myśl¹ postanowień aktu, który był ustanowił zbiorowość, a w ich braku, według przepisów szczególnych, obowiązujących dla odnośnego rodzaju² osób prawnych.

W braku postanowień w kierunku powyższym, majątek przechodzi na rzecz gminy³, w której jest siedziba osoby prawnej. Gmina niema prawa odmówić przyjęcia majątku⁴).

Gmina winna jest, użyć nabyty majątek na cele, najbardziej zbliżone⁵ do celów zbiorowości rozwiązanej, z wyjątkiem, jeżeli cele były niedozwolone⁶.

Kto obejmuje majątek po zbiorowości⁷ ma stanowisko prawne dziedzica⁸.

Art. 110. Po dokonanej likwidacji osoba prawna zostaje wykreśloną w wykazie władzy nadzorczej¹ i przestaje istnieć².

§ 2. O zbiorowości osób.

Art. 111. Zbiorowość osób zyskuje osobowość prawną przez zapisanie w rejestrze lub w wykazie właściwej władzy nadzorczej¹.

Art. 112. Członkostwo w zbiorowości osób jest niezbywalne i nie przechodzi na dziedziców¹.

Wykonywanie członkostwa przez osobę inną jest dopuszczalne tylko w przypadkach przewidzianych przez przepisy prawa lub przez statut zbiorowości².

Art. 113. Prawa wynikające z członkostwa mogą członkowi wbrew jego woli być odebrane lub ograniczone tylko w przypadkach, przewidzianych przez przepisy prawa lub przez statut zbiorowości¹.

Art. 114. Dla oceny działalności wykonywanej przez zbiorowość osób, mającą osobowość prawną, wytyczną jest cel społeczny lub gospodarczy zbiorowości, na podstawie jej statutu i uchwał ogólnego zgromadzenia członków zbiorowości.

§ 3. O zakładzie.

Art. 115. Zakładem jest zbiorowość osób i rzeczy, stanowiąca organizację jednolitą, która służy określönemu celowi społecznemu lub gospodarczemu ¹.

Art. 116. Zakład zyskuje osobowość prawną przez udzielenie lub zatwierdzenie ustroju i celu społecznego lub gospodarczego działalności zakładu ze strony właściwej władzy nadzorczej ¹.

Art. 117. Zakład, stanowiący część osoby prawnej, niema osobowości prawnej odrębnej.

Art. 118. Dla stanowiśka prawnego zakładu, oraz dla zarządzania zakładem, miarodajny jest cel społeczny lub gospodarczy zakładu, na podstawie aktu, który go ustanowił ¹.

§ 4. O fundacji.

Art. 119 ¹ Fundacją jest zbiorowość rzeczy, która służy określönemu celowi społecznemu lub gospodarczemu, oraz w swym majątku i w swym ustroju ma warunki urzeczywistnienia tego celu ².

Art. 120. Fundacja zyskuje osobowość prawną przez zatwierdzenie ¹ aktu fundacyjnego i zapisanie ² fundacji w wykazie właściwej władzy nadzorczej.

Przed uzyskaniem osobowości prawnej fundator może odwołać swe rozporządzenie. Prawo to służy fundatorowi osobiście, oraz osobie, przez fundatora do wykonywania tego prawa wyraźnie upoważnionej; ono nie przechodzi z prawa na dziedzica ³; jeżeli upoważnionych jest kilka osób, rozstrzyga większość głosów ⁴.

Art. 121. Zatwierdzenia fundacji może zażądać fundator ¹ lub osoba przez niego upoważniona, bądź do żądania zatwierdzenia ², bądź do odwołania ³ fundacji.

Jeżeli fundacja ustanowiona została rozporządzeniem na przypadek śmierci, zatwierdzenia zażąda sąd ⁴ właściwy dla otwarcia spadku.

Jeżeli fundacja ustanowiona została w akcie notarialnym, notariusz aktu prześle odpis uwierzytelniony ⁵ do władzy nadzorczej ⁶, właściwej dla fundacji.

Art. 122. Wśród warunków¹ zatwierdzenia fundacji, władza nadzorcza żądać może złożenia lub zabezpieczenia² majątku, określonego w akcie fundacyjnym³.

Art. 123. Jeżeli w akcie fundacyjnym niema wystarczających postanowień co do ustroju fundacji, władza nadzorcza może, przed zatwierdzeniem fundacji, uzupełnić postanowienia w myśl aktu fundacyjnego¹.

Art. 124. Dla zarządzania majątkiem fundacyjnym miodajną jest wola fundatora, złożona w akcie, który był ustanowił fundację¹.

Art. 125. Jeżeli w działalności¹ fundacji okaże się, że z powodu wadliwości ustroju fundacji, lub z powodu niezwyklego zmniejszenia się jej majątku, nie może być urzeczywistniony cel społeczny lub gospodarczy fundacji, zgodnie z postanowieniami aktu fundacyjnego,

władza nadzorcza może

zmienić ustrój² fundacji,

albo jej cel³ społeczny lub gospodarczy w myśl⁴ aktu fundacyjnego,

albo, w razie konieczności, przekazać⁵ majątek fundacji innej fundacji o celu pokrewnym.

Zarządzenie takie wymaga zatwierdzenia przez Rozporządzenie Ministra⁶, w którego zakres działania wchodzi działalność fundacji, zaś zatwierdzenia przez Rozporządzenie Rady Ministrów⁵, jeżeli działalność fundacji wchodzi w zakres działania kilku Ministrów. Wniosek o zatwierdzenie przez Radę Ministrów postawi Minister, któremu podlega władza nadzorcza fundacji.

Rozporządzenie musi być udzielone do wiadomości fundatorowi względnie jego dziedzicom, wykonawcy testamentu fundatora, oraz Ministrowi Sprawiedliwości, jako naczelnej władzy praworządności⁷.

Przeciwko zarządzeniu służy odwołanie⁸ w trybie administracyjnym każdej osobie interesowanej materjalnie lub moralnie.

Art. 126. Analogicznie do zmian normowanych w artykule poprzednim, mogą być zmienione lub zniesione również warunki lub zastrzeżenia, dodane przy obdarzeniu fundacji ¹.

Art. 127. Jeżeli fundacja, której majątek przekazany został innej fundacji, powołaną zostaje do nowych nabytków majątkowych, nabytki te przechodzą do fundacji, której przekazany został majątek fundacji powołanej ¹.

Fundacja, która w ten sposób nabyła majątek, winna jest, albo wskrzesić działalność fundacji, której majątek nabyła, albo, jeżeli to nie jest wskazane, użyć majątek nabyty, ile możliwości, na cel społeczny lub gospodarczy, jaki miała fundacja, której majątek nabyła.

§ 5. *O postępowaniu sądowem.*

Art. 128. W braku przepisów szczególnych, należy przez sąd, powołany w przepisach oddziału niniejszego (Art. 85—128), zrozumieć sąd okręgowy ¹.

WYKAZ ARTYKUŁÓW.

DZIAŁ I. O PRAWIE.

Oddział I. O normach postępowania.

- Art. 1.* Z przepisów prawa wywodzą się normy postępowania.
- Art. 2.* nieznajomość prawa.
- Art. 3.* moc wsteczna ustawy.
- Art. 4.* umowa prywatna nie uchyla podstawowych przepisów prawa; bezwzględna moc przepisu.
- Art. 5.* obejście przepisu.

Oddział II. O prawie zwyczajowym.

- Art. 6.* prawo zwyczajowe.
- Art. 7.* wykluczenie prawa zwyczajowego.
- Art. 8.* granice prawa zwyczajowego.

Oddział III. O wykładni przepisów prawa.

- Art. 9.* zasada podstawowa.
- Art. 10.* wykładnia w razie braku przepisu.
- Art. 11.* wykładnia ścieśniająca lub rozszerzająca.
- Art. 12.* analogja prawa.

Art. 13. wykładnia autentyczna.

Art. 14. przepis późniejszy wobec przepisu wcześniejszego.

Art. 15. przepis szczególny, a ogólny.

Art. 16. uchylenie przepisu przez spełnienie jego zadania.

Oddział IV. O korzystaniu z prawa.

Art. 17. zaniechanie korzystania z prawa; wyrównanie interesów stron przez sędziego.

Art. 18. nadużywanie prawa.

Art. 19. nadużywanie prawa rozmyślne lub przez nie-
dbalstwo.

Art. 20. przedawnienie się skarg z nadużywania prawa.

Art. 21. stan konieczności.

DZIAŁ II. O OSOBACH.

Oddział I. O osobie fizycznej.

§ 1. *O początku człowieka, o jego zdolności prawnej i o jego
zdolności do działania prawnego.*

Art. 22. początek człowieka; płód nie urodzony.

Art. 23. zdolność prawna.

Art. 24. zdolność do działania prawnego.

Art. 25. stanowisko kobiety.

Art. 26. stanowisko małżonków.

Art. 27. pełnoletność.

Art. 28. upełnoletnienie.

Art. 29. niezdolność do działania prawnego; odpowiedzial-
ność za szkodę.

Art. 30. niezdolność rozeznania.

Art. 31. ubezwłasnowolnienie.

Art. 32. ograniczona zdolność do działania prawnego
u osoby małoletniej lub ubezwłasnowolnionej.

§ 2. *O miejscu zamieszkania.*

Art. 33. miejsce zamieszkania.

Art. 34. miejsce otwarcia spadku.

Art. 35. obranie miejsca zamieszkania.

Art. 36. trwanie miejsca zamieszkania.

Art. 37. pobyt przejściowy.

Art. 38. ustawowo wskazane miejsce zamieszkania.

§ 3. *O pokrewieństwie.*

Art. 39. krewni w linji prostej, wstępni, zstępni.

Art. 40. krewni w linji bocznej.

Art. 41. linja macierzysta, ojczysta, pokrewieństwo przyrodnie.

Art. 42. powinowactwo; po rozwiązaniu małżeństwa.

Art. 43. stopień pokrewieństwa.

Art. 44. pokrewieństwo ślubne, nieślubne.

§ 4. *O ochronie osobistości człowieka.*

Art. 45. ochrona osobistości.

Art. 46. dotknięcie osobistości.

Art. 47. dotknięcie zyskowe.

Art. 48. dotknięcie rozmyślne lub przez niedbalstwo.

Art. 49. zadośćuczynienie obok naprawienia szkody.

Art. 50. skargi są osobiste, ich przedawnienie się.

§ 5. *O nieobecny i zaginionym, o uznaniu za zaginionego lub za zmarłego.*

A. Przepisy ogólne.

1. **O załatwianiu spraw nieobecnego.**

Art. 51. załatwianie spraw bieżących.

2. **O ustanowieniu kuratora.**

Art. 52. ustanowienie kuratora dla spraw nieobecnego.

Art. 53. ustanowienie kuratora dla spraw nieobecnego,
który pozostawił pełnomocnika.

Art. 54. zakres działania kuratora.

3. O powrocie i o śmierci nieobecnego.

Art. 55. skutki prawne powrotu lub śmierci.

B. Przepisy szczególne.

1. O zaginionym.

Art. 56. zaginiony.

Art. 57. zaginięcie małżonka.

2. O uznaniu za zaginionego.

Art. 58 data uznania za zaginionego.

Art. 59. zarządzenia sądu.

3. O uznaniu za zmarłego.

Art. 60. data uznania za zmarłego.

Art. 61. zaginięcie wśród niebezpieczeństwa.

Art. 62. uznanie za zmarłego w 31-szym lub 70-tym roku życia.

Art. 63. domniemanie śmierci; rozwiązanie małżeństwa.

Art. 64. domniemanie życia.

Art. 65. powrót uznanego za zmarłego.

C. Postępowanie.

Art. 66. postępowanie gospodarcze.

Art. 67, rozprawa ustna.

Art. 68. właściwość sądu powiatowego.

Art. 69. właściwość sądu okręgowego.

Art. 70. właściwość sądu dla obywatela polskiego, mieszkającego w obcym kraju.

Art. 71. wniosek o wdrożenie postępowania.

- Art. 72.* stanowisko prokuratora.
Art. 73. osoby interesowane.
Art. 74. uchwała o dopuszczalności postępowania.
Art. 75. postępowanie sądowe.
Art. 76. zawiadomienie osób interesowanych.
Art. 77. ogłaszanie uchwał sądowych.
Art. 78. treść ogłoszenia.
Art. 79. uznanie za zaginionego lub za zmarłego.
Art. 80. uchylenie lub sprowstowanie uchwały sądowej.
Art. 81. wydatki osób interesowanych.
Art. 82. zażalenie przeciw uchwale sądu.

§ 6. O końcu człowieka.

- Art. 84.* Śmierć; dowód śmierci.
Art. 84. ustalenie przez sąd urodzenia lub śmierci.

O d d z i a ł I I . O o s o b i e p r a w n e j .

§ 1. Przepisy ogólne.

- Art. 85.* osoba prawna.
Art. 86. zdolność prawna osoby prawnej.
Art. 87. darowizna na rzecz osoby prawnej.
Art. 87. akt ustanawiający zbiorowość.
Art. 89. zmiana celu zbiorowości.
Art. 90. treść i forma aktu ustanawiającego zbiorowość.
Art. 91. uzyskanie osobowości prawnej przez rozporządzenie Rady Ministrów.
Art. 92. kontrola władzy nadzorczej.
Art. 93. moc wsteczna uzyskania osobowości prawnej.
Art. 94. zbiorowość bez osobowości prawnej.
Art. 95. osoba prawna publiczna.
Art. 96. zbiorowość obcokrajowa.
Art. 97. oddziały osoby prawnej.
Art. 98. miejsce zamieszkania osoby prawnej.
Art. 99. miejsce zamieszkania oddziału osoby prawnej.

- Art. 100.* miejsce zamieszkania osoby prawnej obcokrajowej.
- Art. 101.* czynności przedstawiciela osoby prawnej.
- Art. 102.* stosunek osoby prawnej do przedstawiciela.
- Art. 103.* wykluczenie czynności przedstawiciela.
- Art. 104.* zaskarżalność uchwały powziętej w łonie osoby prawnej.
- Art. 105.* ograniczenie zakresu działania przedstawiciela osoby prawnej.
- Art. 106.* odpowiedzialność członka zarządu.
- Art. 107.* rozwiązanie zbiorowości.
- Art. 108.* likwidacja stosunków po rozwiązaniu.
- Art. 109.* majątek osoby prawnej po rozwiązaniu zbiorowości.
- Art. 110.* zgaśnięcie osoby prawnej.

§ 2. O zbiorowości osób.

- Art. 111.* uzyskanie osobowości prawnej przez zbiorowość osób.
- Art. 112.* członkostwo w zbiorowości osób.
- Art. 113.* odebranie praw wynikających z członkostwa.
- Art. 114.* ocena działalności zbiorowości osób.

§ 3. O zakładzie.

- Art. 115.* zakład.
- Art. 116.* uzyskanie osobowości prawnej przez zakład.
- Art. 117.* zakład, będący częścią osoby prawnej.
- Art. 118.* ocena działalności zakładu.

§ 4. O fundacji.

- Art. 119.* fundacja.
- Art. 120.* uzyskanie osobowości prawnej przez fundację.
- Art. 121.* zatwierdzenie fundacji.
- Art. 122.* złożenie lub zabezpieczenie majątku fundacji.

Art. 123. uzupełnienie ustroju fundacji przez władzę nadzorczą.

Art. 124. ocena działalności fundacji.

Art. 125. zmiana ustroju lub celu fundacji przez władzę nadzorczą.

Art. 126. zmiana warunków obdarzenia fundacji.

Art. 127. nowe nabytki fundacji po przekazaniu jej majątku do innej fundacji.

§ 5. *O postępowaniu sądowem.*

Art. 128. właściwość sądu okręgowego.

„Komisja Kodyfikacyjna“ ukazuje się zeszytami w miarę nagromadzonego materiału. Cenę pojedynczego zeszytu oznacza się w stosunku do liczby arkuszy.

Ogólnego zbioru № 35.

Wydawnictwo urzędowe Komisji Kodyfikacyjnej.

Tłoczono w Zakł. Graf. Prac. Druk., Sp. z o. o., Warszawa, Nowy Świat 54.
Tel. 15-56, 242-40.

Druk ukończono dnia 1 czerwca 1928 roku.

